

NAUJAS LIETUVOS LAISVĖS SAJŪDIS

Lietuvos nepriklausomybės sąjungos kreipimasis į Lietuvos gyventojus, pasirašytas kelių grupių ir kviečiantis į rudi-kalią veiklą

Lietuvos nepriklausomybės sąjūdis, Lietuvos demokratų partija, Lietuvos Helsinkio grupė, Lietuvos krikščionių demokratų partija, Lietuvos laisvės lyga, Lietuvos tautinė jaunimo sąjunga, Politinių kalinių gelbėjimo komitetas skelbia, kad įkuriama Lietuvos nepriklausomybės sąjunga, vienijanti ir organizuojanti visas Lietuvos ir viso pasaulio lietuvių jėgas, siekiančias nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimo bei Ribbentropo-Molotovo pakto pagrindu įvykdytos okupacijos ir aneksijos bei tautinio genocido padarinių likvidavimo.

Artėja dvi opiausios ir šiuo metu pačios svarbiausios lietuvių tautai datos: birželio 15-ji ir rugpiučio 23-ji. Šįmet rugpiučio 23-ą sukaks 50 metų nuo slapto sandėrio, pagarsėjusio Ribbentropo-Molotovo pakto vardu, o birželio 15-ą bus 49-ri metai, kai mes gyvename pagal šį sandėrį įvykdytos okupacijos sąlygomis.

Tų dviejų datų pakanka, kad pagal tai, kaip jos traktuojamos, būtų galima apibūdinti kas yra kas, įvertinti bet kokios organizacijos ar judėjimo, jų veiksmų aktualumo laipsnį, bet kurio žmogaus sąmoningumą, pilietinę ir moralinę poziciją.

Okupacinei administracijai tai skaudžiausia vieta, todėl ji visomis galimomis priemonėmis stengiasi atitraukti visuomenės dėmesį, apeidama ir ignoruodama šiuos du esminius momentus, arba bent vieną iš jų, lyg ir pripažindama pakto neteisėtumą, bet ignoruodama okupaciją ir aneksiją, vietoj jų siūlydama aibę visokių šalutinių, pragmatinių, tik socialiai aktualių priemonių, viską užgožiančių savo įvairumu ir gausybe ar laikiniu populiarumu..

Todėl Lietuvos nepriklausomybės sąjunga kviečia visus tautiečius pasekti jos pavyzdžiu, vienytis, aktualizuoti, susitelkti į vieną bendrą tikslą, nepasiduoti jokiems mėginimams nukreipti nuo jų dėmesį, išblaškyti savo jėgas. Gana tikėtis, kad okupacinė administracija kada nors teiks savo noru išvesti okupacinę kariuomenę, kad galų gale

“sovietiniai parlamentarai” pažadins imperijos sąžinę.

Laikas suprasti, kad totalistinio režimo sąlygomis esminių permainų nepadarys jokios asmenybės, kokios įžymios jos bebūtų ir į kokį vadinamąjį “demokratišką parlamentą” jos bebūtų išrenkamos, mums nepadės. Jau nekalbant apie situaciją, kai tas režimas yra dar ir okupacinis.

Padėtį iš esmės pakeisti gali tik susivienijusi ir supratusi tikslą tauta ir tik remdamasi tarptautine teise bei kovodama dėl okupacijos bei aneksijos panaikinimo, užuot savo energiją ir jėgas eikvojusi beviltiškuose bandymuose pertvarkyti milžiniškos sovietinės imperijos, anot Stalino, naujos Rusijos totalistinio režimo mechanizmą.

Mes imperijos totalistinio režimo esminei pertvarakai galime pasitarnauti tik vieninteliu būdu: pasipriešindami imperijos kėslams bet kokiomis priemonėmis ir bet kokiais, net kompromisiniais, būdais išsaugoti savo vientisumą, siekdami nepriklausomybės atkūrimo, besąlygiško okupacinės kariuomenės išvedimo, aneksijos panaikinimo bei jos padarinių likvidavimo.

Nesiekime iš karto dviejų tikslų, kurių vienas, vadinamas nekaltu “perestroikos” vardu, daugiatautėje imperijoje neįmanomas realizuoti. Nėra prasmės ieškoti alternatyvų, prognozuoti jų reikšmingumą. Reikia pereiti nuo kompromisų, nutylėjimų, alegorijų (visa tai tik padės imperijai saugoti savo režimą) prie atviros ir principinės kovos. Mūsų išeities taškas – minėtos dvi svarbiausios datos,

mūsų jėga – vienybėje, mūsų pozicija ir veiksmai – atvira, organizuota ir maksimaliai tikslinga kova, mūsų priemonės – tarptautinė teisė, 1918 metų Lietuvos nepriklausomybės aktas, Lietuvos nepriklausomybės pripažinimas de jure, 1920 metų liepos 12-os dienos Rusijos-Lietuvos taikos sutartis, 1949 metų tarptautinė Ženevos konvencija, patvirtinta 1950-ais metais Maskvoje, Helsinkio baigiamojo akto dokumentai, Jungtinių Tautų organizacijos deklaracija ir daugelio užsienio valstybių nusistatymas nepripažinti dabartinio Lietuvos statuso. Mūsų tikslas – nepriklausomybė.

Lietuvos nepriklausomybės sąjunga
Vilnius, 1989 metų gegužės
25 diena.

DŽIUGIOS LIETUVOS TIKINTIE- SIEMS 1988 m. DATOS

Balandžio mėnesį Lietuvos Vyskupai, lydimi vyskupijų Valdytojų, lankosi Vatikane su penkmetiniu ataskaitiniu “ad limina” vizitu.

Šv. Tėvo 1988 m. gegužės 6 d. aktu Žemaičių Kalvarijos šventovei suteiktas Mažosios Bazilikos garbės vardas.

Gegužės 29 d. popiežius Jonas Paulius II pakelia kardinolu Lietuvos Vyskupų Konferencijos pirmininką, Kaišiadorių vyskupijos apaštalinį administratorių vyskupą Vincentą Sladkevičių, o birželio 28 d. įveda jį į Šventosios Romos Bažnyčios Kardinolų Kolegiją.

Birželio 3 d. įsikuria Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdis, skatinantis tautinį ir

SEMANARIO

MŪSŲ
LIETUVA

"NOSSA LITUANIA"

Mėnuo prenumerata Brazilijoje NCz\$. 10,00.

Prenumerata paprastu paštu užsienį: 35 Dol.

Prenumerata oro paštu Šiaurės Amerikoje 60 Dol.

GARBĖS PRENUMERATORIUS NCz\$. 25,00.

Užsąjautos, Sveikdinimai ir Skelbimai (Anūncijos) mokami už skilties (Coluna) centimetrą NCz\$. 0 60.

Už skelbimų kalbą ir turinį, Redakcija neatsako. Rašiniai gražinami tik autoriui prašant.

Straipsnius ir Korespondenciją Redakcija taisy bei tvarko savo nuožūra.

Pavardę pasirašyti straipsniai nebūtina išreikšti Redakcijos bei leidėjų nuomonę.

Čekius, Perlaidas' ir administracinius laiškus rašyti FRANCESCO GAYENAS ar PETRAS RUKŠYS vardu.

Rua Juventus, 28 Parque da Mooca - CEP 03124

São Paulo - Brasil

Diretor Responsável: VYTAUTAS BACEVIČIUS

Administrador: PETRAS RUKŠYS

Redige Equipe Editorial - Fone: 273-0338

Atskiro numerio kaina NCz\$. 0,40

I P. Ameriką oro paštu: 45 Dol.

I tolimus kraštus: 75 Dol.

Vieno Numerio GARBĖS LEIDĖJAS NCz\$. 20,00

Rašiniai gražinami tik autoriui prašant.

dvasinį atgimimą, remiantis Bažnyčios bei tikinčiųjų teisių respektavimą.

Liepos 9–16 d. Marijampolėje švenčiamos palaimintojo Jurgio Matulaičio beatifikacijos pirmosios metinės. Taip pat švenčiami tradiciniai didieji Švč. Mergelės Marijos atleidai Žemaičių Kalvarijoje (Varduvoje) liepos 2–9 d., Pivašiūnuose rugpiūčio 14–21 d., Krekenavoje rugpiūčio 15 d., Šiluvoje rugsėjo 8–15 d. ir Vilniaus Aušros Vartuose lapkričio 13–20 d.

Rugpiūčio 14 d. Pivašiūnuose kardinolas Vincentas Sladkevičius vainikuoja popiežiniu vainiku garbingą Švenčiausios Mergelės Marijos, Nuliūdusiųjų Pagodos, paveikslą.

Spalio 4 d. Romoje, Šv. Petro bazilikoje, popiežius Jonas Paulius II konsekruoja vyskupu lietuvį Vatikano diplomata prelatą Audrį Bačkį. Asistuoja Kauno arkivyskupijos ir Vilkaviškio vyskupijos apaštalinis administratorius vyskupas Juozas Preikšas, dalyvauja lietuvių išeivijos vyskapai Antanas Deksnys ir Paulius Baltakis, taip pat Vilniaus arkivyskupijos apaštalinis administratorius vyskupas Julijonas Steponavičius, po 33 metų vyskupavimo pirmą kartą gavęs leidimą aplankyti Šventąjį Tėvą.

Spalio 21 d. skelbiamas LTSR Vyriausybės nutarimas iki 1989 m. kovo 1 d. grąžinti tikintiesiems Vilniaus Šventojo Kazimiero bažnyčią, kuri buvo paversta ateizmo muziejumi.

Spalio 22 d. Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio steigiamajame suvažiavime paskelbiamas LTSR Vyriausybės nutarimas nuo tos dienos grąžinti Lietuvos Katalikų Bažnyčiai Vilniaus Katedrą, per tris dešimtmečius buvusią Paveikslų galeriją, taip pat įsipareigojimas iki 1989 m. birželio 14 d. atstatyti Vilniuje Trijų Kryžių paminklą.

Spalio 23 d. rytą prie atgaunamos

CIRURGIOS DENTISTAS

Dr. Jonas Niciporciukas

Dr. Paulo R. Niciporciukas

Rua Cap. Pacheco Chaves, 1206 - 10 and.

V. Prudente - Fone: 273-6696

Vilniaus Katedros durų kardinolas Vincentas Sladkevičius su kitais Vyskupais ir Vyskupijų Vaidytojais koncelebruoja šv. Mišias, kurios transliuojamos per Lietuvos Televiziją.

Lapkričio 25 d. Telšių vyskupijos ir Klaipėdos prelatūros apaštalinis administratorius vyskupas Antanas Vaičius atlaiko pirmąsias šv. Mišias 1961 m. baigtoje statyti Klaipėdos Švč. Mergelės Marijos, Taikos Karalienės, bažnyčioje, lig šiol naudotoje kaip filharmonijos salė.

Gruodžio 2 d. per televizijos "Vyriausybės studijos" laidą LKP CK pirmasis sekretorius Aigirdas Brazauskas pareiškia, kad popiežiaus atvykimas į Lietuvą priklauso tik nuo paties popiežiaus ir Lietuvos katalikų dvasininkijos. Pradedame laukti Šventojo Tėvo apsilankymo.

Gruodžio 24–25 d. visoje Lietuvoje nevaržomai švenčiamos Kūčios ir Kalėdos. Kūčių vakarą per televiziją transliuojamos Piemenėlių šv. Mišios iš Vilniaus Šventosios Teresės (Aušros Vartų) bažnyčios.

Gruodžio 29 d. LTSR Ministrų Tarybos nutarimu vyskupui Julijonui Steponavičiui leidžiama iš Žagarės grįžti į Vilnių ir į Vilniaus arkivyskupijos apaštalinio administratoriaus pareigas, kurių jam nebuvo leidžiama eiti nuo 1961 m. sausio mėnesio. "Katalikų pasaulis", Nr.1
Vilnius

PABALTIJO DAINININKAI --
OLANDAI

Prieš kelis metus Olandijoje susitvėre choras "Dutch-Baltica". Ir ėmė dainuoti lietuvių, latvių ir estų dainas. Dabar su šiuo repertuaru koncertuoja po visą pasaulį. Choro dainininkai – vien olandai.

Vilnius, 1989 m. gegužės 20
SIA

• Kas bėga nuo lietuviškos spaudos, bėga nuo savo tautos

FÁBRICA DE GUARDA - CHUVAS

Guarda Chuvás de todos os tipos. para homens, senhoras e crianças.

Mini-sombrinhas. tipo Italiano e Alemão.

Vicente Vitor Banys Ltda.

Rua Coelho Barradas, 104

V. Prudente - Fone: 274-0677

Res.: 274-4886

LIETUVA TURI UZIMTI GARBINGA
VIETA LAISVU EUROPOS TAUTU
SEIMOJE.

Pop. Jonas Paulius

TELEGRAMA PRIESAikai TSRS
LIAUDIES DEPUTATAMS, IŠRINKTIEMS
LIETUVOJE' VYKSTANTIEMS
I TSRS LIAUDIES DEPUTATU SUVAŽIAVIMĄ
MASKVOJE

Pastatyti pirmieji tikrojo Lietuvos suvereniteto pamatai. Tikimės, jog Deklaracijos apie Lietuvos valtybinį suverenitetą priėmimas suteiks jums papildomų moralinių ir fizinių jėgų ir toliau kovoti, atstatant Lietuvos vaistybingumą, dirbti visų Lietuvos žemėje gyvenančių tautų vardan.

Linkime jums, gerbiamieji deputatai, deramai atstovauti TSRS liaudies deputatų suvažiavime mūsų brangiajai Lietuvai.

Lietuvos tarptautinės koordinacinės asociacijos darbinė grupė:

- V. Gražulis, LPS Vilniaus taryba,
- Z. Sakalauskienė, armėnų kultūros centras,
- O. Abažiejus, baltarusių kultūros draugija,
- K. Balachovič, erzių kultūros centras,
- D. Bugiašvilis-Juodišienė, gruzinų kultūros centras "Iverija",
- A. Bumanis, latvių klubas,
- K. Vilutis, LPS pramonės įmonių susivienijimas "Labora",
- A. Tamulaitis, LPS pramonės įmonių susivienijimas "Labora",
- L. Zalakevičienė, moldavų kultūros bendrija,
- A. Jakubauskas, Lietuvos ukrainiečių bendrija "Chul",
- E. Jacovskis, Lietuvos žydų kultūros draugija,
- V. Blanšėj, žydų savimonės atgijimo draugija "Tkuma",
- K. Vagneris, A. Valter, Lietuvos vokiečių kultūros draugija.

AMERIKOS SPAUDA APIE BALTIJOS VALSTYBIŲ PASTANGAS

"St. Petersburg Times" išspausdino straipsnį, kur jo autorius, William Safire, rašo antraštėje: "Mes turėtume remti Baltijos valstybių pastangas į laisvę". Čia vertimas to įsidėmetino straipsnio.

Ryšium su Lietuvos aukščiausios tarybos paskelbta suvereniteto deklaracija JAV ir kitų kraštų spauda gana plačiai rašo apie Baltijos valstybes ir dabartines jų pastangas atgauti savo nepriklausomybę, paglemžtą Sov. Sąjungos, Dienraščiuose ir savaitraščiuose pasirodo vis naujos žinios apie kiekvieną Baltijos valstybių žmonių žygį ta linkme Maskvoje ir savo kraštuose.

Vienas stipriausių pasisakymų Baltijos valstybių išlaisvinimo klausimu buvo paskelbtas "New York Times News Service". Jis pasirodė net keliuose laikraščiuose vienokia ar kitokia forma.

Svarbūs nutarimai

Drąsus nepriklausomybės sąjūdis yra apėmęs Baltijos valstybes. Praėjusį lapkritį Estijos seimas priėmė įstatymą, įgalinantį nepriimti Kremliaus nuosprendžių ir turėti privatinę nuosavybę. Maskva tuojau pat pareiškė, kad toji herezija yra negaliojanti, tačiau praėjusią savaitę Lietuvos parlamentas nuėjo dar toliau ir paskelbė, kad Lietuva yra ne tik ekonomiškai autonomiška, bet ir "suvereni", nepaisydama sudarytos komisijos apriboti respublikų autonomijai.

Šis kvapą užimantis pasipriešinimas sovietinei valdžiai buvo Vakaruose mažai tepastebėtas. JAV politika, vengianti sukelti bangas, nori, kad nesiiktume į vidaus sąmyšius komunistiniuose kraštuose ir kad neskatintume demonstracijų, provokuojančių kruvinus išpuolius.

Teisė baltiečių pusėje

Bet baltiečių siekiai nėra Sov. Sąjungos vidaus reikalas. Baltijos kraštai yra nepriklausomos valstybės, kurias neteisėtai Hitleris atidavė Stalinui. Nei JAV, nei daugelis kitų demokratijų niekad nepripažino 1939 metų Molotovo-Ribbentropo sandėrio.

Mūsiškė nepripažinimo politika turi aktyvią diplomatinę išraišką. Teisėtos buvusios Estijos, Latvijos ir Lietuvos vyriausybės turi savo pasiuntinybes JAV-se, remiamas fondų, kurie prieš pusšimtį metų liko neprieinami marionetiniam režimui. JAV diplomatai Sov. Sąjungoje visuomet atsisakydavo susitikti su komunistiniais Baltijos valstybių uzurpatoriais. Baltiečių reikalai yra tvarkomi mūsų Valstybės departamen-

Respublikos, kurios iš Sovietų Sąjungos reikalauja suvereniteto.

to Rytų Europos skyriuje ir pabrėžtinai nėra "sovietinių reikalų" dalis.

Trečiadienį Valstybės departamentas davė man šį oficialų atsakymą: "JAV nepripažįsta prievartinio Baltijos valstybių įjungimo Sovietų Sąjungon, kuris įvyko 1940 m. Baltiečiai niekad nesutiko su savo laisvės praradimu. Mes stipriai remiame taikias jų pastangas atgauti savo likimo kontrolę".

Laikas veikti

Viskas tai labai gerai, bet kai iškyla reikalas reaguoti į stebinantį baltiečių suverenumo paskelbimą, pasigirsta tik tai mandagus pareiškimas: "Mes stebime įvykius su domesiu ir simpatija". Oficialūs komentarai apie garsią "Pravdos" žinią išsigimsta į blankų sapaliojimą: "Tai irgi yra dalis pokyčio ir prisitaikymas prie pokyčių".

Taip įvyksta tada, kai nesi apsisprendęs ką daryti. Prezidentas Bush'as gali daug ką padaryti, de ja, jo administracija nepajėgė sutelkti dėmesio į šį esminį atvejį, rodantį imperines sovietų intencijas.

Išcentrinė veikla Baltijos valstybėse nėra tokia, kaip laisvės troškimas sovietinėje Gruzijoje, Armėnijoje ar net Ukrainoje. Pirmieji sukilimai Gruzijoje ir Armėnijoje buvo sužlugdyti, nes tai vy-

- Daugiausia tie peikia, kurie mažiausiai veikia

ko Sovietų Sąjungoje. Tai atvejis, kad ir silpnas, siekiantis apriboti mūsų reakciją, protestuojančią prieš tokias žiaurības socialistinėse sovietų respublikose.

Baltijos valstybių laisvės siekimas turi skirtingą teisinį pagrindą. Oficiali mūsų pozicija sako, kad jos yra okupuoti kraštai. Mes turėtume parodyti bent tiek rūpesčio smurto nevarojantiems piliečiams, kiek jo rodome akmenų mėtytojams vadiname "okupuotame" Vakarų krante.

Bush'as turėtų aiškiai pasakyti Gorbačioviui, kad veidmaininga smerkti Stalino nusikaltimus ir kartu juos tęsti. Baltijos valstybių okupacija yra neginčijamai tarptautinis nusikaltimas, kuris turėtų būti dabar atitaisytas (m.p.)

Drauge su vadovaujančiomis demokratijomis JAV-bių prezidentas turėtų pakviesti nevyriausybinis Baltijos valstybių nepriklausomybės sąjūdžių vadus į ekonominį viršūnių posėdį šią vasarą bei pagerbti juos, viešai juos priimti Vakarų sostinėse. Darydami juos garsiais, sustiprinsime jų pozicijas.

Prasidėjo didelė kova. Jeigu mūsų vieta yra šalutinėse linijose, tai mažų mažiausiai galime atsistoti suoluose ir paploti.

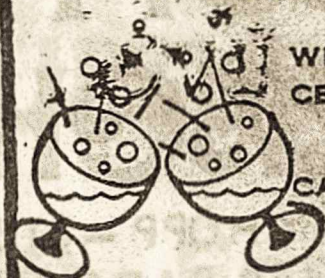
"Tėviškės Žiburiai"

VOKIETIJA

Vokietijos lietuvių jaunimo sąjungos valdyba, vadovaujama pirm. Tomo Bartusevičiaus, ruošiasi Vasario 16 gimnazijoje liepos 7-10 d.d. įvyksiančiam pasauliniam lietuvių jaunimo suvažiavimui. Reikėjų gretoms priklauso ir Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos valdyba. Jos kvietimus priėmė trys Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio tarybos nariai – Arvydas Juozaitis, Alvydas Medalinskas ir Zigmantas Vaišvila. Konferencijon iš Lietuvos taipgi sutiko atvykti dviejų atgavintų jaunimo organizacijų atstovai: ateitininkų – Saulius Galadauskas, skautų – Andrius Andriuskevičius. Tikimasi gauti ir daugiau sutikimų. Išėjimo lietuvių jaunimui atstovaus įvairiose šalyse veikiančių lietuvių jaunimo sąjungų pirmininkai.

COMERCIAL SUEZKAS LTDA.

BEBIDAS FÍNAS EM GERAL, NACIONAIS E ESTRANGEIRAS

WISKIES - CHAMPANHES - CONHAQUES - LICORES - AGUARDENTES
CERVEJAS - REFRIGERANTES - SUCOS - AGUAS MINERAIS - ETC.

ACEITAM-SE ENCOMENDAS PARA FESTAS EM GERAL
CASAMENTOS, BATIZADOS, ANIVERSÁRIOS, CONFRATERNIZAÇÕES, ETC.

PROGRAME SUA FESTA E
DEIXE AS BEBIDAS SOB NOSSA RESPONSABILIDADE.

Rua Manaiás, 7 - CEP 03140 - Fone: 215-6227 - Vila Zelina - S. Paulo

PASITRAUKIMAS

Vaistų istorijose visokios okupacijos yra radusios sau simpatikų bei pritarėjų. Žmonės paprastai yra šalininkai vienokios ar kitokios santvarkos. Tais pagrindais yra kuriamos ir politinės partijos. Lietuvoje gyvenome tarp didžiųjų kaimynų ir skirtingomis ideologijomis ir skirtingom valstybinėm satvarkom. Mūsų valstybei, netekus nepriklausomybės ir pereinant iš vieno į kito rankas atsirado galimybė kai kuriems užsukti ant vieno ar kito sau palankaus vežimo. Be to gyvenome savajame krašte ir turėjome jame sau duonos užsidirbti.

Tautos nusikaitėlių, per anas abi okupacijas, palyginus su kitais anų laikų okupuotais kraštais, turėjome labai mažai. Tad mums nėra ko juos teisti – istorija teis.

Sovietinio gyvenimo tik vienerių metų patirtis buvo visiems įrodžius, kad gyvenimas pas bolševikus nėra niekam saugus. Nereikėjo būti nei kokiu sabotazniku nei riaušininiku, kad tave uždarytų ir lupinėdami nagus, reikalautų prisipažinimo nusikaltimų, kurių visiškai nesi padaręs. Užteko tik būti įtariamu, kad nepritari okupacinei sovietų santvarkai.

Tad tomis dienomis nebuvo jokio pasirinkimo; daugelis išgąsdinti sugrįžtančio raudonojo siaubo, bėgo kur kas beišmanė. Vieni žvejų laiveliais kėlėsi į Švediją, bet šis kelias buvo labai sunkus – kiti pasitraukė į vakarus. Lyg tie išbaiskyti paukščiai, galvodami tik apskuti ratą ir tuoj vėl sugrįžti į savo susikrautą lizdą. Teko trauktis į karą pralaimintą kraštą, kur nuo bombardavimo buvo išdaužyti ir sudeginti miestai, kur žmonės gyveno pusbadžiai, kur valstybė jau buvo baigiama sunaikinti didžiųjų pasaulio galybių.

Žmogiškojo savisaugos instinkto vedami, vis vien traukėmės kad ir ten, kad tik nutoitume nuo mirties grėsiančio pavojaus. Deja, likimas mūsų nesuklostė taip, kaip tikėjomės. Per žiemos speigus vėl išbaidytiems reikėjo kiti kam dar kelis kartus bėgti. Kol karas pasibaigė, Vokietija dar daug prakasė nuo bombų ir ugnies užmuštų ir sudegusių savo miestų gyventojų, tarp jų nemažai ir lietuvių.

Jei tada, po tiek vargų būtų mus praleidę su pakrautais vežimais atgal, būtų me pasileidę tiesiai į namus. Karui pasibaigus, kada laiškais šiaip taip susisiekiame su savo namais ir sužinojome, kas ten darėsi, mes tik kėlėme rankas į dangų, dėkodami, kad esame čia, o ne ten...

Vyturis

MŪSŲ LIETUVOS PRENUMERATĄ GALIMA UŽSIMOKĖTI TAIP PAT V. ZELINOS PARAPIJOS KLEBONIJOJ.

BLF – BRAZILIJOS LIETUVIŲ FONDAS
KAPITALAS LIETUVAI –
UŽDARBIS LIETUVIŠKIEMS REIKALAMS

IMIGRANTŲ PARODĄ APLANKIUS

Ši paroda ruošiamą kiekvienais metais, Bienal patalpose, Ibirapueroje. Šioje parodoje dalyvauja visi Brazilijoje gyvenantys imigrantai, kiekvienos šalies Konsulatams padedant ir remiant finansiniai ir moraliai. Visi dalyvaujantieji stengiasi parodyti, nors ir mažame maštabe, savo kultūrą, meną, artezana-tą, savo tradicijas, tautinius šokus ir kit.

Pabaltijos Valstybės neturėdamos savo atstovybių, tą darbą pasiėmė Baltijos Komitetas, o vėliau pavieniai asmenys ar organizacijos.

Pirmąją parodą suruošė p. Marija Remenčienė, kuri turi begalinį turtą lietuviškų tautinių juostų. Paroda turėjo didelį pasisekimą. Kiek vėliau Baltijos Valstybių Komitetas pradėjo ruošti parodas Miesto Valdybos užleistoje puičioje ir erdvioje salėje, miesto centre,

ant Rozevelto aikštės. Parodos buvo ruošiamos daug metų, kol vėliau prisidėjus prie ruošiamų imigrantų parodos

Praeityje man teko vadovauti, organizuojant, net trylikoje parodų, kuriose p. M. Remenčienė su savo eksponatais užpildydavo didesniąją parodos dalį.

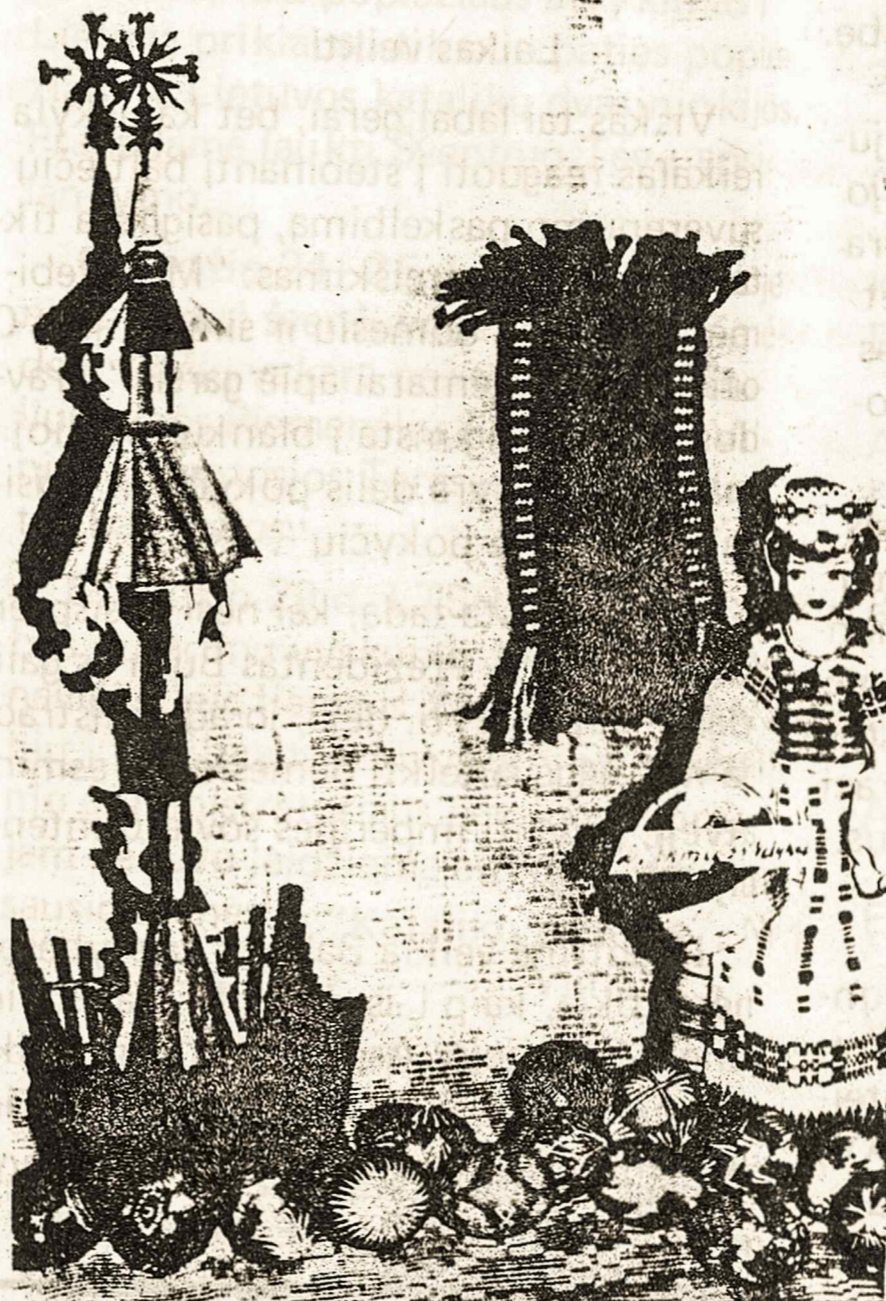
Kiekvienų metų parodos paruošimas reikalauja daug darbo, pasišventimo ir ištvermės nes paroda atstovauja Tėvyne ir koloniją.

Man pavargus, parodų ruošimo darbas atiteko p. Aldonai Valavičienei. Ji buvo kolonijoje savo darbu jau pasižymėjusi, pastatydama puikų Laisvės paminklą, kuris jai kainavo daug sveikatos. Jau kelinti metai kaip p. Aldona Valavičienė vadovauja parodų parengimams, bet šiais metais ji tikrai parodė, kaip žmogus gali pasišvesti už idealą mylėti savo Tėvyne ir jai dirbti.

Dabartiniu metu p. Aldona Valavičienė yra nesveika, bet begaliniai tvirta dvasiniai, jaučiasi laiminga, kad Tėvyneje aušta Laisvės aušra, todėl ir parodoje yra pilnas vaizdas apie dabartinę mūsų Tėvyne padėtį.

Šių metų parodoje p. A. Valavičienės iniciatyva, oficialiai yra pagerbti: p. Marija Remenčienė ir aš kaip pionieriai, daugiausia savo darbu prisidėję prie ankstyvesnių parodų suruošimų. Tikrumoje didžiausia pagarba priklauso p. A. Valavičienei, nes tokiam sveikatos stovyje prisiimti suruošti šią parodą, yra tikrai begalinis patriotinis žestas. Aš esu labai dėkingas, linkiu daug sveikatos ir su pagarba lenkiu savo žilą galvą už tokį pasišventimą dirbti Tėvyne ir kolonijos garbei.

kapit. J. Čiuvinas

POSTO
VILA CAIÇARA LTDA.
 AV. PRES. KENNEDY, 19.000
 VILA CAIÇARA-PRAIA GRANDE
 TEL: (0132) 70-6048

CHOPPERIA
ALEXCHOPP LTDA.

CHOPP – PIZZA – QUEIJOS – FRIOS
 RESERVAS PARA FESTAS – MUSICA AO VIVO
 Rua SOLON 1062 – Bom Retiro – Tel. 223-2333

VENEZUELA PAGERBIA MŪSŲ TAUTIETĮ

1989 m. gegužės 12 d. PLB vicepirmininkui ir Venezuelos baltiečių unijos pirmininkui Dr. Vytautui Dambravai iškilmingame akte buvo įteiktas Venezuelos respublikos II laipsnio ordinas "Francisco de Miranda". Vyriausybės nutarimu, ordino diplomą buvo pasirašytas 1988 m. gruodžio 15 d. valstybės prezidento dr. Jaime Lusinchi. Ordino teikėjas – vidaus reikalų ministris Alberto Consalvi.

Įvykį aprašė spauda ir parodė televizija. Dr. V. Dambravos pageidavimu, ordino įteikimas specialiu vyriausybės pavedimu buvo patikėtas Venezuelos vyskupų konferencijos pirmininkui arkivyskupui kardinolui José Ali Lebrun.

Ordino pripažinimo procesas buvo laikomas paslapyje. Dabar paaiškėjo, kad ordino prašė net devynios institucijos, jų tarpe ir Venezuelos vyskupų konferencija. Įvertindamas dr. Dambravos asmenines savybes, kardinolas José Ali Lebrun pažymėjo, kad dr. V. Dambrava yra "narsus žmogaus teisių gynėjas, tai yra įrodęs savo darbais, dažniais straipsniais ir raštais".

Plačiausiai Venezueloje skaitomo dienraščio "Ultimas Noticias" direktorius, Venezuelos respublikos kongreso narys Nelson Luis Martinez rekomendaciniame dokumente, pažymi: "Įvairių tautinių grupių tarpe nėra žinomas kitas asmuo, kuris jam prilygtų savo kompetencija, lojalumu, prisirišimu prie mūsų krašto, pasišventimu ir nesavanaudišku darbu kilnioms idėjoms įgyvendinti".

Nelson Luis Martinez pacitavo ištrauką iš Bolivijoje išspausdinto straipsnio "Vytautas Dambrava", kuris tiksliai apibūdina jo asmenį. Štai trumpa ištrauka: "Vytautas Dambrava turi rinktinės iškilios asmenybės bruožus. Lietuvis, Amerikos pilietis, dirbantis kilnių idealų tarnyboje. Tai dvasinės ir intelektualinės aristokratijos atstovas. Jo mintys bei raštai rodo gero žmogaus savybes. Jis visuomet ir visur kėlė balsą bei projektus, kurie išaukština juos vykdančias asmenybes. Jo dvasioje atsispindi veiksmų kilnumas, tikras savitas ir jam labai būdingas jgimtas draugiškumas, jo noras dalintis su kitais gyvenimo dovanomis".

Dr. VYTAUTUI DAMBRAVAI Venezueloje buvo įteiktas valstybinis "Francisco de Miranda" ordinas. Nuotraukoje – ordino teikėjas su Venezuelos vyskupų konferencijos generaliniu sekretoriumi vyskupu dr. MIGUEL DELGADO AVILA

Nelson Martinez priminė, kad V. Dambravos šeima 1941 m. birželio mėn. masinių trėmimų metu buvo deportuota į Sibirą. Jis yra labai jautrus žmonėms.

Vyskupas dr. Jorge Urosa Savino, vertindamas raštus ir kovos dvasią už žmogaus teises, pareiškė: "Dr. Dambrava yra narsus ir garbingas žmogaus kilnumo atstovas kovoje prieš totalistinius režimus".

Seniausio krašto dienraščio "La Religion" vyr. redaktorius José Garcia rašo: "Kaip žurnalistas, kaip krikščionis ir patriotas rekomenduoja jį aukščiausio laipsnio ordinui. Jis yra tiesus Venezuelos draugas, pavyzdingos laikysenos žmogus, vertas didžiausio pagyrimo ir vertingiausio pripažinimo".

Kaip rašo Julius Vaisiūnas, rekomendacijų dokumentuose plačiai nurodoma jo biografija, išspausdintos knygos ispanų kalba, jo sėkmingas diplomatinis darbas, jo einamos pareigos Venezuelos žurnalistų centro valdyboje (pavesta vadovauti tarptautinių reikalų sekretariatui), ypačiai jo, kaip bendradarbio, įnašas svarbiausiame krašto dienraštyje "El Universal".

Kongreso atstovas N. Martinez pažymėjo, jog buvęs užsienio reikalų ministras dr. Isidro Morales Paul savo darbo kabinete laikė išskirpęs dr. Dambravos raštų straipsnių rinkinį ir viešai pripažino jų naudingumą tarptautinei Venezuelos politikai įvertinti. Esą keliais atvejais jo raštai turėję lemiamos svarbos, nustatant, o vieną kartą visai pakeičiant vyriausybės politikos kryptį.

Kardinolui staiga turėjus išvykti, ordino įteikė Venezuelos vyskupų konferencijos gen. sekr. Miguel Delgado Avila. Jis perskaitė "Francisco de Miranda" ordino tarybos rekomendaciją poros metų laikotarpyje įteikti pirmo laipsnio ordiną, kuriam jis jau dabar laikomas kvalifikuotu. Vysk. Delgado dr. Dambravą apibūdino kaip nenuilstamą Lietuvos teisių gynėją.

Venezuelos valstybės išaugštintam iškiliam mūsų tautiečiui, Dr. Vytautui Dambravai, ir mūsų pagarbūs sveikiniai. (KPG)

KALBĖK LIETUVIŠKAI!

CURSO LITUANO - Fone: 273-0338

LIGONIŲ DĖMESIUI

Šv. Kazimiero parapijoje yra dvi ligonių lovos. Jos kartais yra labai naudingos, bet sunkiai gaunamos. Taip pat yra dvi ratuotos ligonių kėdės. Reikalui esant kreiptis į parapiją: tel. 273-0338.

Maldos diena už Lietuvą

MALDOS DIENA S. PAULO KATEDROJ

Ukrainiečių etninės grupės vadovas, prof. Bohdan Bilynskyi, apie "Dieną maldos už Lietuvą ir kitus kraštus, kur varžoma tikėjimo laisvė", informavo ir kvietė apie 30-ties etninių grupių atstovus, laikraščius, radiją, TV. Savaiame vykstantis nutrupėjimas, lietus ištisą dieną ir kitokios priežastys sumažino skaičių dalyvių pamaldose, kurias 18 val. katedroj laikė São Paulo kardinolas su keliais kunigais koncelebrantais. Lietuvių choras palydėjo Mišias lietuviškom giesmėm; buvo lietuvių jaunimo organizacijos ir pavienių tautiečių. Iš kitataučių pastebėta slovakų, lenkų, ukrainiečių, rumunų, latvių ir kiniečių (su gedulo kaspinu perrišta véliava). Radijas GLOBO perdavė pasikalbėjimą apie "Dienos" reikšmę — ir padėtį Lietuvoj.

Iš ryškesnių kitataučių dalyvavo rusų kilmės poetė Olga Savary, rumunų poetas Alexandru Silistreanu, brazilų federalinis deputatas Cunha Bueno. Pastara-

sis, prisistatydamas, išsitarė: "Brasilijoje (sostinėj) aš esu ir dėl jūsų".

Lietuvių jaunimas plačiai paskleidė lankstinuką DIA DE ORAÇÃO PELA LITUÂNIA.

Rumunų atstovas Al. Silistreanu, gavęs per "ML em português" trumpą dienos aprašymą "A fé lituana", skambino sakydamas, kad "nežinaš kaip atsidėkoti už tokią gražią šventę" ir prašykeliolikos egzempliorių ML priedo, kurį siųsiąs į Brazilijos rumunų laikraštį, į Europą, JAV-bes, "į keturis kontinentus".

ML laukė išsamesno aprašymo iš lietuvių pusės. Bet ar ten nebuvo nei vieno tautiečio mokančio panaudoti plunksną, ar kad ir mokančiam rankos nušalo... Tad reikės panaudoti tik kitą rašiniuką, nušviečiantį dalyką iš visai priešingos pusės. (PG)

MALDOS DIENA PAJŪRY

Birželio 11, "Diena Maldos už Lietuvą", lietuvių kolonijos São Paule atsto-

vui, p. Antanui Augustaičiui prašant, buvo atlaikytos Mišios vasaros atostogų SESC bažnyčioj, Bertiogoj.

Nors lietingas ir šaltas vakaras, daug turistų prisirinko ir meldėsi su dideliu įsijautimu. Ir Pe. Primo, Atostogų kolonijos kapelionas praneša:

NO DIA DA ORAÇÃO

Bertioga, 11 de junho de 1989

Nesta Santa Missa oferecemos nossas orações pela LITUÂNIA e Países que sofreram restrições no exercício da liberdade da Fé.

Esta nossa oração é um ato de confraternização e amor fraterno para os povos que experimentaram: prisões, trabalhos esforçados, campos de concentração, torturas, sangue e mortes.

Orações pela LITUÂNIA, terra fidelíssima a Virgem Maria. E aliás, por esta piedade sincera, nas previsões proféticas de Nossa Senhora de Fátima, está surgindo no horizonte algo da liberdade religiosa.

Pe. Primo

Capelão da Colônia de Férias do SESC

"MALDOS DIENA" UKRAINIEČIŲ LAIKRAŠTY

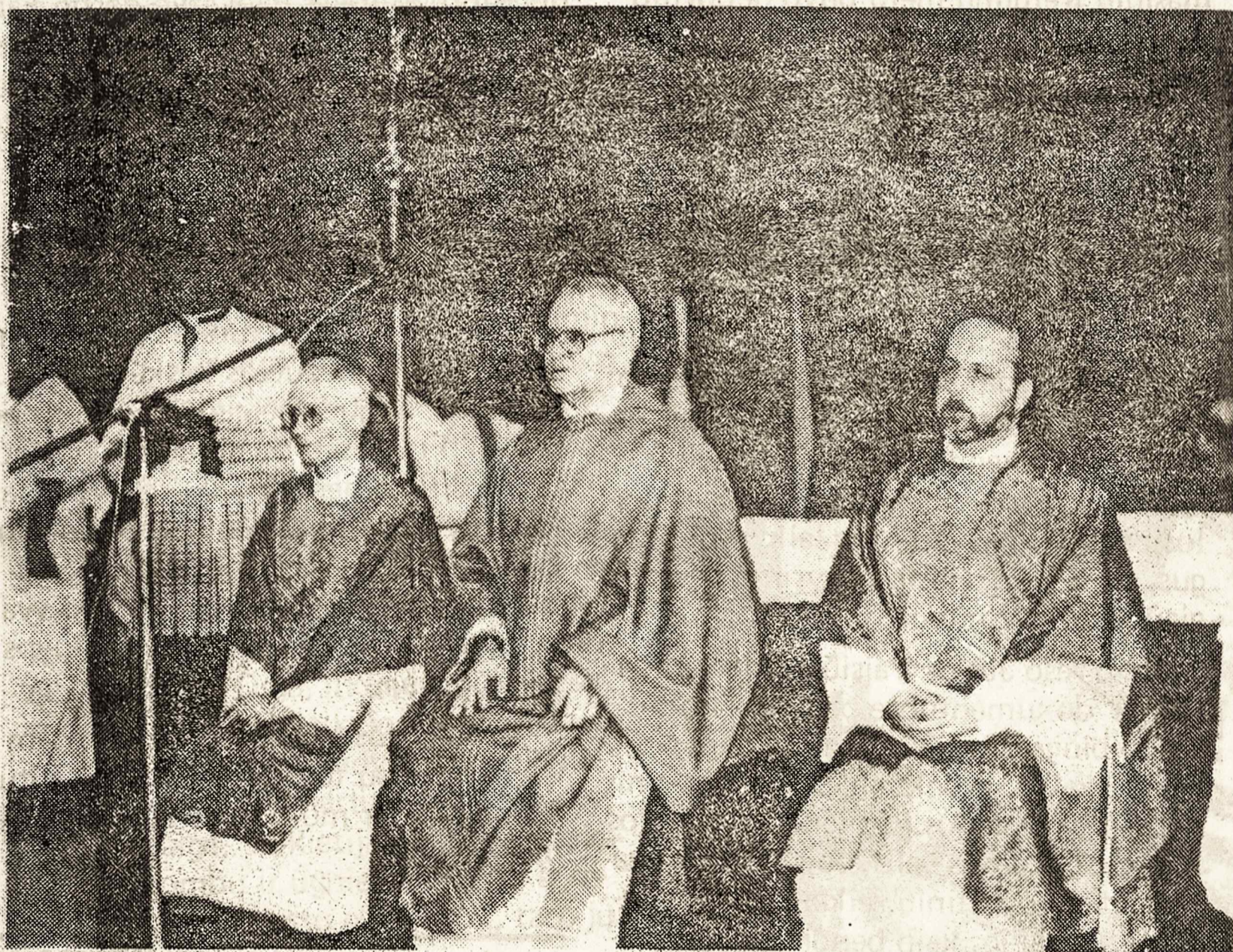
Brazilijos ukrainiečių savaitraštis PRA-CIA, Prudentopolis, Paraná, 8 de junho de 1989, pilnai patalpintas pranešimas apie MALDOS DIENĄ UŽ LIETUVĄ, São Paulo arkivyskupijoj:

DIA DE ORAÇÃO PELA LITUÂNIA E PELOS PAÍSES QUE SOFREM RESTRIÇÃO NO EXERCÍCIO DA LIBERDADE DA FÉ. Na Arquidiocese de São Paulo, Domingo dia 11 de junho, às 18 horas na Catedral da Sé, Sta. MISSA celebrada por Dom Paulo E. Arns, concelebrando o Emmo. Cardeal Dom Johannes Willibrands, Prefeito da Congregação Romana para a Evangelização dos Povos.

ŠYPSENA

— Matai, čia tavo vardas, — sako vadovė, rodydama Rasai rasą.

— O kur tavo vardas, Audra?

ANGIE
GIRCKUS & CIA. LTDA.
 CONFECÇÃO MASCULINA E FEMININA
 MODAS

Rua Solon, 773 — Fone: 221-6377 Bom Retiro
 CEP 01127 — São Paulo — Capital

**SOC. NACIONAL DE
 AUTOMÓVEIS E PEÇAS LTDA.**
 RUA JOÃO PESSOA, 261
 SANTOS TEL: 35-3721

MŪSŲ LIETUVOS PRENUMERATA
 GALIMA UŽSIMOKĖTI TAIP PAT V.
 ZELINOS PARAPIJOS KLEBONIJOJ.

"SUSIVIENIJIMAS" KVIEČIA Į ARGENTINĄ

Bs. Aires, 1989 m. Birželio mėn. 5 d.

Brazilijos LB Pirmininkas
G. Bačelis

Didžiai Gerbiamas:

Susivienijimas Lietuvių Argentinoje, pasivadinęs Dr. Vinco Kudirkos vardu, liepos mėnesį švenčia savo 75 metų gyvavimo sukaktį. Tam tikslui ruošiasi surengti visą eilę rengimų, ir iškilmingai suminėti Metinę Šventę liepos 15 d.

Tuo atveju norime Jumis ir Jūsų padėjėjus pakviesti į šį nepaprastą minėjimą ir kartu prisidėti su mumis giedodami "Lietuva tėvyne mūsų", į šią retą sukaktį; nes nėra daug lietuviškų Organizacijų išeivijoje, kurios gali švęsti savo 75 metus turėdamos kaip švyturį lietuvių išlaidą, ir keliaudamos tautiniais ir patriotiškais keliais, kuriuose jau antra ir trečia karta seka tolyn tą garbingą darbą.

Su gilia pagarba

A. Mikučionytė

Sekretorė

R. Stalioraitis

Pirmininkas

NOBELIO PREMIJA LIETUVAI

Iš Lietuvos gauta žinių, kad Švedijos vyriausybė dėl pastangas, kad būtų paskirta Nobelio premija Pabaltijo Valstybių Liaudies Frontams (reiškia ir Lietuvos Sąjūdžiui).

A MELHOR MANEIRA PARA PAGAR A ASSINATURA DO JORNAL É DE ENVIAR UM CHEQUE NOMINAL EM NOME DE Pe. Petras Rukšys ou Pe. Francesco Gavénas.

Antanas Augustaitis

BRAZILIJOS PADANGĖJE BRANGUS SVEČIAS – VACYS REIMERIS

Š. m. 13-tą d. birželio mėn. atskrido iš Lietuvos į Rio de Janeiro miestą "Taikos gynimo" įvairių pavergtų šalių komitetų atstovai, kviečiami "Brazilijos Taikos Gynimo Komiteto". Iš viso 28 asmenys.

Šioje grupėje dalyvavo ir atstovavo Lietuvą mielas poetas, rašytojas ir Lietuvos "Taikos Gynimo" pirmininkas – Vacys Reimeris.

Aplankęs visą pasaulį ir net gyvenęs svetimose šalyse, nepailstamas žurnalistas, dabar jau pensijoj ir gyvena Vilniuje. Negailėdamas savo jėgų, su užgrūdinta krūtinėje meile, dirba dėl pasaulio taikos, kuris verda, kaip katilė (feizoda). Užsipelnęs didelių nuopeinų žmonijos gerovei ir senio Nemuno šalies tautai – Lietuvai...

Šiems svečiams teko pabuvoti Rio de Janeire 3 dienas, skaitant paskaitas ir pasirašant B.T.G.K-tė broliškus ryšius. Džiaugdamiesi ir savo akimis matydami, koks grožis ir viliojanti Brazilijos gamta ją užlaikyti "Taikos" aruoduose. Laiko spragomis, teko aplankyti keltą mūsų tautiečių.

Ir 16-tą dieną š.mėn., atvyko į São Paulo miestą laikydami paskaitas taikos brožuose, keliuose universitetuose. Ypač iškilmingai ir su dideliu pagerbimu buvo priimti šio didmiesčio "Camara Municipal".

17-tą dieną šio mėn. išvažiavo poilsui ir pasimaudyti į Santos uostą ir Guarujá, grįžtant 20 val. visiems pailsusiems.

18 d. š.mėn. šiek tiek apsipirkę ir apsidovanoję suvenyrais "Praça da Republica", 17 val. turėjo skirtis su didmiesčiu, skrisdami į Argentinos sostinę – Buenos Aires, ten išbūdami 3 dienas ir sustiprindami broliškus "Taikos" ryšius. Veždamiesi Brazilijos geriausių įspūdžius, kuriuos ilgai nepamirš ir ne vienas popieriaus lapas skelbs šią kelionę.

O mums lietuviams tik tenka liudėti, kad trumpas laikas pagailėjo, tokio svarbaus įvykio nežinoti. Ir nors žodžiais, ar širdžių šiluma, girdėti ir jausti taikos gynimo narsuolius, kurios ir pas mus labai trūksta.

JUOKAI

— Jūs girtas, eikite su mumis.
— Neapgausi... neapgausi... aš tikrai žinau, kad tamsta tik vienas.

Džiaugsmas ne vietoj

— Žinai, Jonas veda.

— Gerai. Juk pagaliau jau laikas.

— Įdomu, ką tau jis blogo padarė, kad džiaugiesi iš jo nelaimės?

Gyvenimas Lietuvoj

Turistas klausia Vilniaus gyventoją:

— Kaip čia gyvenimas pas jus?

— O, kaip elektros srovė.

— Kaip tai suprasti?

— Aukšta įtampa... stipri rezistuoja ir... vargas tam, kuris paliečia laidą.

PAGUODA

Generolas Pierre Daumensil (1777-1832), žymus Napoleono karžygys, neteko kojos mūšyje prie Wagram. Kada jo tarnas pamatė savo poną, laikantį rankoje savo aukščiau keliu nutrauktą koją, jis ėmė verksti.

— Neverk, kvaily, bet džiaukis, — subarė jį generolas. Nuo šioi rytais tau reikės blizginti tik vieną batą.

IIª EXCURSÃO VILNIUS 89-2

A 1ª Excursão pela LUFTHANSA já está na LITUANIA

REUNIAO

— INSCRIÇÕES para IIª excursão
no dia 1 DE JULHO(SABADO) AS 10 HS.

LOCAL:

CETEMAR, Rua 7 de Abril 342,9º and.

Folhetos, Inscrições, informações:

Tel: 258-5955 Sr. Vignola ou
241-2831 Sr. Alexandre

MŪSŲ ŽINIOS

PARAMA ML-VAI

Adv. Adilsonas Puodžiūnas, lankydamasis ML-vos redakcijoje, įsigijo DICIONÁRIO Português-Lituano ir Lituano-Português ir įteikė paramą šiam lietuvių savaitraščiui Brazilijoje – NCz\$. 10,00. Už paramą laikraščiui gili padėka.

BRAZILIJOS LIETUVIŲ FONDAS

Kun. A. Saulaitis, Fondo atstovas USA, praneša, kad Kasos sąskaitoje yra suaukota Amerikos lietuvių US\$840,00 mūsų Brazilijos Lietuvių Fondui.

Fondas dabar pasiekė iš viso NCz\$. 4.450,00.

Lietuvi, prisidėk prie Brazilijos Lietuvių Fondo, pasiūsdamas auką vardiniu čekiu "Comunidade Lituano-Brasileira" vardu, Rua Juventus, 28 – São Paulo 03124.

PAIEŠKOJIMAS

PETRYLA VACLOVAS, Jono, gimęs apie 1909 metus, Šiauliuose. Būdamas 17 metų išvažiavo į Braziliją. Paskutinis laiškas buvo gautas 1928 metais, kuriame buvo rašoma, jog jis ruošiasi išvykti tigrų medžioklėn (taip prisimena jo jauniausias brolis Zigmantas). Po šito laiško daugiau žinių nebuvo.

Dabartiniu metu jauniausias brolis Petryla Zigmantas, Jono, gimęs 1911 metais, gyvena Šiauliuose, Pirmūnų g-vė Nr. 20 butas 60.

Kas žinotų ką nors apie Petrylą Vaclovą arba jo vaikus ar vaikaičius, prašomas pranešti:

Martha Markulis Correia
Rua da Corôa 60 (Santana)
02047, SÃO PAULO – SP.
(tel. 290-9414)

IŠVYKO ML REDAKTORIUS

Birželio 15 išvyko Kanadon ML redaktorius ir administratorius, lietuvių kalbos kurso vedėjas, klebono pagalbininkas bei įvairių kitų veiklos šakų darbuotojas, kun. Petras Rukšys. Tai paliko daugiau darbo – ir rūpesčių – kitiems.

LIETUVOS VARDAS IŠKILIAUSIOJ SP TERASOJ

Brazilijos Tautinis Vėliavnešių ordinas (Ordem Nacional dos Bandeirantes) ir Istorijos Akademijs (Academia Paulista)

**PARDUODAME
AUTOMOBILIAMS
LIPINĖLIUS
VĒLIAVĒLES
ŠV. KAZIMIERO PARAPIJOJ**

Šio ML numerio GARBĖS LEIDĖJAS

tana da Historia) turi mėnesinį posėdį (su pietum) iškiliausioj São Paulo terasoje (Terraço Italia – 43-čiam aukšte). Birželio 7-tos dienos posėdy dalyvavo, kaip abiejų institucijų narys, kun. Pr. Gavėnas, ir svečias iš Lietuvos, kun. prof. Jonas Ivanauskas. Jie ir buvo pakviesti prie garbės stalo, kur, su pirminku istoriku Manoel Rodrigues Ferreira, susėdo Da. Lenyra Camargo Fraccoli, išrinkta "metų moterim (mulher do ano)", gen. Rui de Arruda, vereador José Paoli, Yoshie Sakyama USP literatūros profesorė ir kt. Visą eigą vedantis sekretorius, Henrique L. Alves, pristatydamas sveikino kun. Pr. Gavėną, "minintį 40 metų kunigystės ir jo darbą su laikraščiu MŪSŲ LIETUVA, išreiškiančiu lietuvių kolonijos balsą" ir kun. Joną Ivanauską, "kunigų seminarijos profesorių Kaune, Lietuvoj". Kad ir tokiu būdu Lietuvos vardas skambėjo iškiliausioj São Paulo terasoje ir nemažiau iškiliam posėdy.

VILNIAUS UNIVERSITETAS DĒKOJA

Vilniaus Universiteto Mokslinės Bibliotekos direktorė, B. Butkevičienė, praneša gavusi ML-vos kelis numerius: 1989 m. N.9-10. Ir "nuoširdžiai dėkojame ir viliamės, kad atsiųsite ir kitus jo numerius". Po 10 dienų rašo, kad

Mielas skaitytojau,
ar jau užsimokėjai
ML prenumeratą?

Biblioteką pasiekė N.6-7-8; ženklas, kad pirmesni numeriai buvo kur nors užkliuvę.

BRAZILIJOS RAUDONAS KRYŽIUS IEŠKO

Brazilijos Raudonasis Kryžius, iš Rijaus kreipiasi į "Paróquia Pessoal dos Lituanos", prisistatydamas:

"Este Serviço, que se destina a localizar pessoas desaparecidas, está tentando encontrar a pessoa cujos dados estão a seguir:

JOSEFA PROKOPOWICZ
nascimento: 21.03.27, em Radymno, Polonia
Filiação: Piotr e Maria
outras informações...

Gostariamos que os dados referidos fossem divulgados entre os membros da igreja, na esperança de que algum deles saiba do paradeiro atual da procurada.

Tai perspėjimas, kad ir mes, paieškimo tikslais, galime kreiptis į Brazilijos Raudonąjį Kryžių, kurio adresas:

CRUZ VERMELHA BRASILEIRA
Serviço de Busca de Paradeiro
Praça Cruz Vermelha, 10 – 1º andar
20230 RIO DE JANEIRO – Brasil
(Telef.: 221-0251)

GERIAUSIAS BŪDAS UŽSIMOKĖTI
MŪSŲ LIETUVOS PRENUMERATĄ,
tai išrašyti čekį Francisco Gavėnas ar Petras Rukšys vardu ir pasiųsti paprastu paštu.

ŽODYNAS
DICIONÁRIO
PORTUGUÊS LITUANO
LITUANO PORTUGUÊS
SEGUNDA EDIÇÃO
MŪSŲ LIETUVA

MUSU LIETUVA

EM PORTUGUÊS NR. 26 (267)

Suplemento do Jornal Cultural Lituano

MŪSU LIETUVA NR. 33 (2118) 17.VIII 1989

Rua Juventus, 28—Parque da Mooca

03124 SÃO PAULO, SP (f.272)

10 — O ESTADO DE S. PAULO SÁBADO, 12 DE AGOSTO DE 1989

URSS publica pacto Stalin-Hitler

MOSCOU — O semanário soviético Argumentos e Fatos publicou ontem, pela primeira vez, o acordo secreto que Josef Stalin e Adolf Hitler firmaram a 23 de agosto de 1939. Por esse protocolo secreto, anexo ao Pacto de Não-agressão entre os dois países, a União Soviética foi autorizada a anexar as três nações bálticas independentes, Estônia, Lituânia e Letônia, assim como parte do território da Polónia. E a Alemanha de Hitler também ficou com uma parte do território polonês. A publicação do protocolo secreto coincidiu ontem com depoimentos de historiadores soviéticos, divulgados pelo jornal porta-voz do PC, Pravda, sobre esse documento. Para os historiadores, a anexação dos países bálticos e do território polonês foi ilegal.

A publicação do pacto secreto entre Stalin e Hitler é significativa na medida em que a URSS até hoje nunca reconheceu a existência do documento. E também representa uma vitória importante para as nações bálticas, que hoje reivindicam sua autonomia económica e política com base principalmente na ilegalidade da anexação.

Gorbachev rompe dogma de 50 anos

Na historiografia soviética, a publicação do protocolo secreto do Pacto Hitler-Stalin equivaleria, na Igreja católica, a colocar em dúvida a pureza da Virgem. Os primeiros sinais de que começara a revisão desse item crucial da história recente europeia — foi o entendimento entre os dois ditadores que abriu a última porta para a 2ª Guerra Mundial — ocorreram há quinze dias com uma inusitada reunião televisada entre historiadores alemães e soviéticos, em Moscou.

Nesse encontro, o ex-embaixador soviético em Bonn e atual secretário de relações internacionais do Comitê Central do PCUS, Viktor Falin (historiador por formação) admitiu, pela primeira vez, a existência de um "anexo secreto" ao pacto firmado em público apenas pelos então ministros das relações exteriores do Reich e da URSS

Moscou agora nega efeitos do pacto de 39

MOSCOU — A União Soviética já admite claramente a existência de um pacto secreto tramado por Josef Stalin e a Alemanha de Hitler, em 1939, mas agora rejeita a tese de que esse acordo permitiu a anexação dos países bálticos, Estônia, Lituânia e Letônia por Moscou, um ano depois. Pelo acordo secreto assinado a 23 de agosto de 1939, a URSS e a Alemanha determinaram suas áreas de influência. A Alemanha ficou com grande parte da Polónia e as nações bálticas ficaram na esfera de domínio da URSS. A tese sustentada pelas nações bálticas é a de que foram anexadas à força depois de ocupadas pelo Exército Vermelho. Mas a URSS continua a sustentar que a anexação foi reivindicada pelos próprios povos bálticos, depois que a Alemanha invadiu a Polónia a 1º de setembro de 1939

Henrique L. Alves

APCA NOVAMENTE

No cair ou anoitecer desta segunda feira, estava na sala "Wladimir Herzog", do Sindicato dos Jornalistas Profissionais do Estado de São Paulo, sentado na penumbra em reflexões. A luz incidindo no jornalista Herzog que o conheci e que foi torturado e morto na década de incompreensões de um Brasil passado, despontava como exemplo de uma luta. Uma cadeira vazia e um auditório solitário. Pensamento solto, pensamento distante. Evocações, apenas evocações. O tempo que durou esse silêncio não deu para ser aferrido.

Repassei o tempo vivido, desde a minha entrada para a entidade como sócio em 1973. Timidamente curti a entidade e dois anos depois era convidado para ser diretor do patrimônio, como suplente. Poucos criticos neste mesmo auditório, realizavam uma assembléia para eleger nova diretoria. E assim, graças ao acaso, integrei-me na mais importante entidade de São Paulo, congregando doze segmentos das artes.

Fui presidente por duas gestões, fui secretário, fui vice, enfim, conheço a todos os que militam na critica e o respeito por cada um. A entidade viveu tempos gloriosos e tempos difíceis. E o tempo foi se escoando desde a sua fundação em 1952, sob a entusiástica atuação de Nicanor Miranda, com presença de oito criticos de teatro. Depois, em 1972 ela se transformou em APCA - Associação Paulista de Criticos de Artes e englobou os setores de teatro, música erudita, artes visuais, literatura, teatro infantil, literatura infantil e juvenil, radio, dança, música popular, cinema, televisão e circo. Somos cem, somos expressão da critica em São Paulo, reunidos num conjunto daqueles que fazem da critica o incentivo e apoio para engrandecimento do show da vida no espetáculo do som, traço, imagem, palavra.

E foram chegando os associados para o dever de restabelecer a APCA, na visualização de uma entidade que tem poder e força. E assim, na condição de pré-candidato, como vontade expressa de muitos. Fiquei feliz em poder contar com representantes de todos os setores, onde cada critico tem seu espaço para analisar, criticar e louvar.

Das confabulações, surgiu o conjunto de uma chapa completa, bem como o número suficiente de suplentes. A cada um que depositou confiança e seu gesto de incorporar-se no trabalho de realização em prol da entidade, fica o agradecimento. Entre emocionado e feliz, ouvi a leitura da proposta da chapa a disputar as eleições, lida pelo critico Antonio Paulo Klein. O presidente da mesa beletrista Hélio Silveira consultou a ca-

sa e como não houve outras manifestações em contrário, Carmelinda Guimarães pediu aclamação. Aclamado. Posso dizer com orgulho, consagrado.

Tenho por companheiros de diretoria: vice-presidente - Tatiana Belinky (teatro infantil); 1º secretário - Marcos Bragatto (dança); 2º secretário - Aimar Labaki (teatro); 1º tesoureiro - Emilia Okubo (artes visuais); 2º tesoureiro - Ismael Fernandes (televisão); diretor de relações públicas - Liba Frydman (televisão); diretor do patrimônio - Leão Lobo (televisão). Conselho Fiscal - Alberto Guzik (teatro); Ivo Zanini (artes visuais) e Pedro Vaz de Arruda (música erudita). Suplentes de diretoria: Antonio Zago (artes visuais), José da Veiga de Oliveira (música erudita), Leila Reis (televisão), Mauro Ramos (rádio), Walter Cesar Addeo (cinema), Antônio Paulo Klein (artes visuais), Ida Laura (cinema), Hélio Silveira (teatro) e Osvaldo Mariano (artes visuais). Suplentes do Conselho Fiscal: Nelly Novaes Coelho (literatura infantil e juvenil), Lizeta Levy (artes visuais) e Luiz Ernesto Machado Kawall (artes visuais). Carmelinda Guimarães, foi conservada como representante da APCA na Associação Internacional de Criticos Teatrais.

Assim neste final de década e início da 90, estaremos visualizando reciclagem do que acontece em cada setor das artes. A preocupação é pelas novas tendências e novas concepções. Um universo de intensa vivência, na transmutação de tantos conceitos.

Estava na euforia deste instante que considero uma consagração, quando recebo telefonema de Humberto Lippi, o "Binga", na intimidade a dar uma noticia que machucou. Anunciou o faecimento em desastre na via Anchieta de seu sócio Octalicio Martins. Ah. quantas atividades e como foi produtivo esse potencial de amizade no tempo. Desde minha iniciação como escritor, tive alguns dos livros editados, digo compostos e impressos na antiga gráfica J. Bignhardi até a constituição dos dois em sociedade na Gráfica e Editora Pannartz. Um rio de saudades brotou e fico a lembrar atividades que se perdem na grandeza de uma amizade e tempos idos e vividos.

Lembro-me da gráfica na rua Jandaia, depois na Alameda Almeida Torres e, ultimamente na Barra Funda. Vivi constância de tempos que foram heróicos na construção de uma obra. Depois, aliviado e com editores a proporem edições,

---

KALBĖK LIETUVIŠKAI
CURSO LITUANO FONE 273.0338

A LITUÂNIA NO CONGRESSO

O Deputado Federal CUNHA BUENO vai entregar ao Congresso em Brasília, o **MANIFESTO DA COMUNIDADE LITUANO BRASILEIRA**, relativo à condenação do Pacto Germano-Soviético de 1939 e a consequente ocupação ilegal dos Países Bálticos — Lituânia, Letônia e Estônia. O ato será registrado nos Anais do Congresso; e no dia 23 de Agosto o manifesto será transmitido pelo rádio no programa "Hora do Brasil".

conservo muito carinho nos dois amigos. Fico e ficamos sem o Octacilio, figura humana, bom de papo, passava os dias aos trancos e barrancos para conservar a gráfica que era o ideal e a razão de viver. Depois das 18 horas, elegante, com seus ternos apurados, cruzava esta Paulicéia de tantos desvairismos. Marcou um tempo na vida de muitos escritores e poetas. Editou os sonhos e acalentou ideais. Presenciou vontades e angustias daqueles que desejavam ter livros na praça. Mais de quarenta anos desempenhou atividade de editor/gráfico amigo dos que não conseguiram lances em grandes editoras.

Como enfrentar um amigo que se vai. Ficam imagens bailando na retina de ontem, hoje e sempre. Relembro com nostalgia esses instantes. Fiz jornais, como "O Imparcial", impresso na Bela Vista e o Octacilio sempre orientando para que fosse bem diagramado. Imprimi plaquetas e livros, todos eles serão manuseados com ternura de um passado. Evoco meus entusiasmos pela cultura negra e um in-folio, impresso para marcar meus dez anos de atividades no setor. A plaqueta teve palavras carinhosas do Presidente do Senegal, poeta Leopold Sédar Senghor e ela correu mundo, numa tiragem histórica de trezentos exemplares. Depois, outros livros e as intenções de se transformar em editor, buscando um ramo que não era do meu feitio, pois, não sabia administrar economias. Eram as Edições H, nasceram para editar o Henrique L. Alves e ficaram no caminho como fruto de um idealismo plantado como experiência.

Assim, entre a alegria de ser eleito presidente da APCA, recebo a notícia que machucou a todos nós de casa, pois, havia um sentido de amizade familiar com o Octacilio Martins. Já não encontro palavras na eloquência de uma emoção dominadora. Voltei para a rua Jandaia e percorri passo a passo caminhos que trilhamos juntos na construção da força da Editora Pannartz, a qual fica sem o seu mestre, amigo, companheiro de sonhos e de tantos ideais. A saudades é a palavra final.

Henrique L. Alves — presidente da Associação Paulista de Criticos de Artes.

ATENÇÃO LEITORES · IMPORTANTE

Em conexão com 50° aniversário da assinatura do Pacto Germano-Soviético, que resultou na perda da independência da Lituânia, Letônia e Estônia, pedimos para que sejam enviadas cartas ao Governo Brasileiro, solicitando a condenação e anulação do infame Pacto. As cartas podem ser escritas em nome de cada um dos membros da família ou de amigos, mesmo que não lituanos. Quanto maior o número de cartas, maior será o efeito, já que coincidirá com a entrega de um manifesto ao nível do governo.

Para maior facilidade, poderá ser utilizado o modelo da carta anexa, que deverá ser assinada, colocando em baixo o nome legível e o endereço do remetente (no próprio corpo da carta).

Sr. José Sarney
Presidente da República
Palácio do Planalto
Brasília, D.F.

Data

Sr. Presidente

Apresento-lhe respeitosamente a minha solicitação, para que o Governo Brasileiro faça esforços no sentido de condenar em qualquer Forum Internacional o Pacto Germano-Soviético de 1939 (portanto há exatamente 50 anos em 23 de agosto), pelo qual a Lituânia, Letônia e Estônia foram anexadas à União Soviética. Por justiça ainda, o caso dos Países Bálticos deveria ser discutido na UNO, para que fossem restabelecidas as suas respectivas independências.

Agradeço a atenção e subscrevo-me

Atenciosamente

*Nome do remetente
e Endereço*

PILSUDSKI · LITUANO

O jornal bielorusso "Bielaruski Holas" noticiou, que JOSÉ PILSUDSKI era de origem... lituana.

O conde Kessler, ex-embaixador alemão em Varsóvia, cita nas suas memórias, que este ex-presidente polonês era de origem lituana. GINAITIS era o sobrenome verdadeiro de sua família. Isso declarou Pilsudski na presença de Sosnkowski, quando ambos foram libertados por Kessler de prisão de Magdeburgo, por decisão do então governo imperial alemão. O sobrenome Pilsudski é derivado do nome do latifúndio da família Ginaitis.

Mais informações sobre JUOZAPAS PILSUDSKIS na LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJA, vol.22.